

Eeva Houtbeckers^a

Ekokriisi ja uudet liittolaisuudet: metsäkiistoista metsädialogeihin

Ecological crisis and new alliances: From forest debates to forest dialogues

Species loss and global warming threaten social stability also in Finland, in the boreal zone. Yet these topics are only partly reflected in the Finnish forest debate, which has evolved around same issues for decades. The institutional ethnography presented in this article makes visible some of the ruling relations in Finnish forest debates and potentialities for different coalitions in an era of ecological crisis. In what ways can sustainability transformations affect the relations in forest policy? The study is based on the author's ethnography as part of the Our Forests citizens' movement, which organised 15 forest dialogues during 2019–2022. They addressed different themes and brought together a diverse range of actors in the forest sector. The analysis is based on participatory observation in nine forest dialogues. While many forest dialogues increased common understanding on some topics, several of them moved around the circles of forest debate and used specialised vocabulary. The article identifies ruling relations that may be altered by the ecological crisis and that may lead to new alliances in Finnish forest policy.

Keywords: forest dialogues, leverage points, forest policy, institutional ethnography, ruling relations

Johdanto

Ekologista kriisiä on yhä vaikeampi sivuuttaa. Se uhkaa elämän edellytyksiä kaikkialla, myös vauriassa globaalissa pohjoisessa. Kuumeneva ilmasto, lajikato ja lajien muuttoliikkeen kaltaiset rajat ylittävät mullistukset luovat yhdessä merkittäviä paineita ja kannusteita kehittää systeemistä muutosta (Meadows 1999; Gaziulusoy ym. 2021). Kyse ei ole vain materiaalisesta muutoksesta, vaan käynnissä on yhteiskunnallinen kestävyysmurros.

Myös metsäpolitiikan on sopeuduttava ekologiseen kriisiin ja sitä seuraavaan kestävyysmurrokseen (Meriläinen & Lehtinen 2022). Ihmisen kaventaman elintilan lisäksi muunlajinen luonto joutuu sopeutumaan sään ääri-ilmiöihin, elinolojen muutokseen ja uusiin tulokaslajeihin. Tämä on erityisesti haaste viileiden alueiden metsäekosysteemeille, sillä

^a Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Aalto-yliopisto, eeva.houtbeckers@aalto.fi

lämpeneminen on nopeampaa kuin mihin eliöt ja kasvit ovat tottuneet. Koska yhteiskuntajärjestelmiin kohdistuu paineita luopua fossiilisesta energiasta, kohdistuu ylimitoitettuja odotuksia korvaaviin raaka-aineisiin, kuten metsissä kasvaviin biomassoihin (Vadén ym. 2021).

Riippumaton Meidän metsämme -kansalaisliike on osallistunut näiden pulmien käsitelyyn järjestämällä kaikkiaan 15 metsädialogia vuosina 2019–2022. Dialogeja metsistä ja luonnonvaroista on järjestetty muuallakin Euroopassa, mutta usein ne järjestää jokin valtiollinen toimija eikä riippumaton kansalaisliike. Dialogi menetelmänä soveltuu hyvin monimutkaisten asioiden kartoittamiseen ja näkemyksiltään eroavien ihmisten saattamisessa samaan tilaan, sillä tavoitteena ei ole ensisijaisesti ratkaisujen kehittäminen vaan ymmärryksen lisääminen. Metsädialogeihin kutsuttiin koolle suomalaisen metsäkeskustelun eri osapuolia valtionhallinnosta, etujärjestöistä, neuvontaorganisaatioista ja suojelujärjestöistä sekä tutkijoita, metsänomistajia ja aktiivisia metsistä kiinnostuneita ihmisiä. Dialogit käsitelivät aiheita liittyen muun muassa osallistujien omaan metsäsuhteeseen, metsien tulevaisuuteen, kokonaiskestävyyteen, luonnon monimuotoisuuteen, talouteen, vesistöihin ja lintuihin. Kuten myöhemmin kuvaan, aineiston dialogeissa saavutettiin tavoitteiden mukaan yhteisiä näkemyksiä, mutta myös tuotettiin uudestaan tuttuja luonnonvarakysymysten hallinnan suhteita.

Sovellan tässä tekstissä institutionaalista etnografiaa, jonka tarjoamien käsitteiden ja teoreettisten oletusten avulla on mahdollista muodostaa käsityksiä vallasta valitusta näkökulmasta (*standpoint*) käsin (Smith 2005). Tavoitteena on hallinnan suhteiden (*ruling relations*) kartoittaminen, jotka ”säätelevät ja organisoivat ihmisten jokapäiväistä toimintaa, uskomuksia, arvoja ja sääntöjä” (Virokannas 2017, 112). Tässä ensimmäisessä metsädialogeja käsittelevässä tekstissäni esittelen yhdeksässä metsädialogissa havaitsemiani teemoja sekä hallinnan suhteita, joiden näkyväksi tekeminen voi auttaa luomaan uusia liittolaisuuksia boreaalisia metsiä koskevassa suomalaisessa keskustelussa ja politiikassa.

Pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin: Millaisia teemoja ja hallinnan suhteita esiintyy metsädialogeissa? Millaisia uusia liittolaisuuksia nämä teemat mahdollistavat ekokriisin aikana?

Ensin kuvaan metsäpolitiikkaa ekokriisin aikana sekä esittelen institutionaalisen etnografian käsitteitä ja ajattelumalleja, aikaisempaa tutkimusta koskien hallinnan suhteita sekä systeemisten muutosten vipuvoimateoriaa. Esittelen metsädialogien lähtötilanteen sekä niiden toiminnan pääpiirteissään. Tämän jälkeen kuvaan analyysissä syntyneitä dialogin teemoja ja hallinnan suhteita. Lopuksi kuvaan mahdollisia uusia liittolaisuuksia.

Metsäpolitiikka ja hallinnan suhteet ekokriisin aikana

Suomalainen metsäpolitiikka

Suomessa metsä on historiallisesti ollut tiukasti sidoksissa poliittiseen päätöksentekoon (Siltala 2018). Metsä ja luonnonvarat, kuten metallit, ovat olleet vaurauden lähde. Suomalaista metsäkeskustelua on käyty vuosikymmeniä tutuista asemista, kun etujärjestöjen, metsäteollisuuden ja ympäristöjärjestöjen edustajat sekä valtion metsäomistusta hallinnoivat tahot esittelevät kannalleen suosiollisia tutkimustuloksia. Suomen ja Ruotsin metsäpolitiikkaa hyvin tunteva konfliktitutkija Kaisa Raitio totesi metsäpolitiikan tutkijataapaamisessa, että Suomessa institutionalisoituneet metsätoimijat eivät näytä olevan yhtä mieltä tosiasioista eivätkä siitä, mikä on ongelma (Metsät ja politiikka -työryhmä 2021). Tämän perusteella vaikuttaa siltä, että metsäpolitiikka on Suomessa aiheena polarisoitunut ja ilmiökokonaisuutena institutionalisoitunut ja polkuriippuvainen.

Historialliset asetelmat tulevat näkyviin, kun metsiin liittyviä lakeja ja määräyksiä muutetaan ja Suomen metsien tulevaisuudesta keskustellaan julkisesti. Meriläinen ja Lehtinen (2022) esittävät diskursiivista jakoa oikeudesta metsään ja metsän oikeuksiin. Vaikka

metsäkeskusteluissa on useita ääniä ja tahoja, havaitsin institutionaalisessa etnografiassa kaksi leiriä, jotka peilaavat em. diskursiivista jakoa: metsien teollisen käytön ja metsien suojelun puolustajat.

Metsien teollista käyttöä puolustavat toimijat argumentoivat, että metsäteollisuuden suorat ja epäsuorat tulot takaavat suomalaisen hyvinvointivaltion ylläpitämisen. Lisäksi metsien hyödyntämisessä kehitetään jatkuvasti yhä ympäristöystävällisempiä menetelmiä, jolloin ekologiseen kriisiin vastataan jo. Koska Suomessa noin puolet metsistä on yksityisomistuksessa, hakkuut ovat yksi varallisuuden lähde ja alueellisen taloudellisen toimeliaisuuden tausta. Suomen valtio, kunnat ja seurakunnat omistavat laajoja metsäalueita, joista osaa käytetään tulonlähteenä. Metsätalouden tuoma vauraus onkin syvästi kytkeytynyt suomalaiseen yhteiskuntaan.

Metsien suojelun puolustajien mukaan nykyinen metsätalouden taso vaikeuttaa ja estää toimia, joita tarvitaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja ilmastokriisin hillitsemiseksi, saati muunlaisen luonnon elämän edellytyksille. Vaikka absoluuttisesti Suomessa tehty toiminta voi vaikuttaa pieneltä verrattuna isojen kansakuntien ympäristökuormitukseen, katsotaan suomalaiset metsät tärkeiksi ekokriisin hillitsemisessä. Erityisesti vanhat metsät sitovat hiiltä ja hidastavat lajikatkoa. Ratkaisuvälikoimassa on metsien hakkuiden laskeminen kestävämmälle tasolle sekä yleisesti suomalaisten kokonaiskulutuksen ja kulutushyödykkeiden maahantuonnin vähentäminen.

Nämä positiot tulivat näkyviin selkeästi, kun eduskunta käsitteli kansalaisaloitetta avohakkuiden kieltämisestä valtion mailla vuonna 2021 (Lakialoite 2021). Molemmat edellä mainitut tahot syyttivät toisiaan yksipuolisen ja tarkoitushakuisen tiedon esittämisestä. Koska kannat esitetään julkisessa keskustelussa kärkkäästi, ja vielä jyrkemmin metsä-Twitterissä sekä isojen medioiden, kuten Ylen ja Helsingin Sanomien, metsiä käsittelevien lehtijuttujen verkkokommenteissa, voi olla vaikea kuvitella näiden leirien muuttavan asemiaan. Metsäkiistat saattavat tuntua keskivertosuomalaiselle kaukaiselta, mutta kiistat metsien käytöstä vaikuttavat ihmisten arkeen. Esimerkiksi monet kärsivät tutun metsän ennalta ilmoittamattomasta (avo) hakkuusta. Tilastokeskuksen tuottamaan aineistoon perustuvan tutkimuksen mukaan jopa 76 prosenttia vastaajista, jotka eivät omista metsää, vastustavat avohakkuuta, kun taas 56 prosenttia metsänomistajista vastustaa avohakkuuta (Valkeapää & Karpinen 2013).

Ekokriisi ja hallinnan suhteet

Aivan viimevuosina suomalainen metsäpolitiikka, joka luetaan osaksi luonnonvarapolitiikkaa, on saanut mukaansa kansainvälisiä mausteita ekologisen kriisin etenemisen ja sen politisoitumisen takia. Suomesta noin 70 prosenttia on metsän peitossa, ja suomalaiset metsät muodostavat noin kymmeneksen Euroopan metsistä (Forest Europe 2020). Siksi Suomen metsiin kohdistuu erityistä kiinnostusta ekokriisin aikana muun muassa Euroopan Unionissa, jonka biodiversiteettistrategiassa suositellaan jäsenmaiden maa-alan kolmanneksen suojelua.

Suomalainen metsä sijaitsee boreaalisella vyöhykkeellä. Vaikka kaikki ekosysteemit ovat itsessään tärkeitä, boreaaliset metsät uudistuvat hitaasti muihin metsätyyppisiin verrattuna. Lisäksi boreaalisten metsien peittämällä pohjoisilla maa-alueilla on paljon hyödyntämättömiä maanalaisia resursseja, kuten metalleja ja kaasua. Niiden käyttöönotto on taloudellisesti houkuttelevaa, mutta se uhkaa kaikkia pohjoisen pallonpuoliskon boreaalisia ekosysteemejä, joita ovat jo rasittaneet metsien raivaaminen ihmisen käyttöön, isot hakkuuaukot ja soiden ojitus.

Kuitenkin kiistatonta on se, että metsillä on keskeinen rooli kestävyysmurroksessa pohjoisilla alueilla (Vadén ym. 2021; Häyry 2022). Fossiliset polttoaineet halutaan korvata biopolttoaineilla ja öljypohjaiset materiaalit biomateriaaleilla. Holmgren ym. (2022) mukaan tutkimuskirjallisuudessa kestävyysmurros mukailee tutkimuksen tekoherkellä vallinnutta Euroopan Unionin biotalousnäkemystä. Tuolloin kestävyysmurroksen ymmärryksessä

painottuu resurssitehokkuus ja käsittelemättä jää yhteiskunnalliset epäkohdat ja paikalliset ympäristövaikutukset.

Metsäpolitiikka ekokriisin aikana liittyy laajemmin kysymyksiin vallasta luonnonvarakysymyksissä. Ekokriisin myötä käynnissä on valtava keskinäisriippuvaisten järjestelmien murros, jossa voi muuttua eri toimijoiden väliset suhteet. Institutionaalinen etnografia keskittyy hallinnan suhteiden tutkimukseen. Se pohjautuu sosiologi Dorothy Smithin työhön (Smith 2005), missä hän jäljitti piiloon jääviä tai piilotettuja hallinnan suhteita, jotka määrittävät akateemisten yksinhuoltajaäitien uraa tutkijoina. Institutionaalisen etnografian analyysissä tehdään näkyväksi toiminta- ja puhetapoja, jotka tuottavat ideaalittyyppisiä ja -prosesseja. Koulutuksen tutkimuksen lisäksi menetelmää on käytetty muillakin aloilla, kuten työmarkkinoiden analyysissä. Esimerkiksi maantieteissä pidetään potentiaalisena institutionaalisen etnografian luomaa mahdollisuutta analysoida instituutioiden yhteiskunnallisia tilallisia suhteita (Billio & Mountz 2016).

Vaikka ihmisten arkea määrittävät lait, säännöt, menettelytavat ja muut regulatiiviset sopimukset, ihmisten todellisuus voi erota näistä institutionaalisista toimintatavoista (Smith 2005, 199). Institutionaalisisessa etnografiassa ihmisten kokemukset tekevät näkyväksi instituutioita, jotka muuten otetaan annettuna. Analyysissä keskitytään sosiaalisiin tilanteisiin, jotka pitävät sisällään institutionaalisia toiminnan muotoja sekä hallinnan suhteita. Tämä ei tarkoita institutionaalisten prosessien redusoimista yksittäisiin hetkiin, vaan sen osiota miten yksittäisissä hetkissä ilmenee useissa eri paikoissa vaikuttavia institutionalisoituneita suhteita. Tällä tavalla voi lähestyä etnografisesti esimerkiksi taloudellisia suhteita, hallinnan suhteiden organisoitumista ja yhteyksiä näiden välillä (Smith 2005, 200).

Aikaisemmassa tutkimuksessa on tehty näkyväksi sitä, miten ihmisten kokemukset tulevat sivuutetuiksi, kun kuuntelemisen sijaan esimerkiksi viranomaiset sovittavat kokemuksia ennalta annettuihin malleihin, kuten sosiaalityön prosesseihin (ks. esim. Smith 2005; Virokannas 2017). Parhaimmillaan kohtaamisissa, kuten dialogeissa, puretaan tarvetta tehdä vuorovaikutuksesta toimintakelpoista instituutioiden näkökulmasta. Ne ovat vuorovaikutuksen paikkoina kiinnostavia siksi, että vaikka niissä pyritään murtamaan arjen työnteon malleja ja ajatuksia, kukaan ei tule niihin ”tyhjänä tauluna”.

Metsädialogit mahdollisuutena hallinnan suhteiden muutokseen

Systeemitheorioita soveltamalla mahdollista hahmottaa suhteita ja muutoksia erilaisissa järjestelmissä. Donatella Meadowsin kuuluisa malli kuvaa kahtatoista vipuvoimapistettä, joiden avulla on mahdollista muuttaa näitä järjestelmiä (1999). Mallin mukaan muutoksilla läinsäädännössä ja varautumisessa on pienempää vipuvoimaa, kun taas suurta vipuvoimaa on mahdollisuudessa muuttaa järjestelmien tavoitteita, ajattelumalleja (jotka ylläpitävät paradigmoja) ja itse paradigmoja.

Kestävyystudijat ovat luokitelleet Meadowsin kaksitoista vipuvoimaa neljään kategoriaan pienimmistä suurimpaan: parametrit (*parameters*), takaisinkytkennät (*feedbacks*), suunnittelu (*design*) ja pyrkimys (*intent*) (Abson ym. 2017). Metsäkiistojen ja ekologisen kriisin kaltaisissa monimutkaisissa systeemissä muutoksissa muutosta tarvitaan kaikilla tasoilla, mutta erityisesti vaikeissa kohdissa, jotka koskevat järjestelmän pyrkimyksiä (Abson ym. 2017; Gaziulusoy ym. 2021). Esimerkiksi Suomessa lakialoitteita on käytetty vipuna muutokselle metsäkysymyksille.

Yksi keino saada aikaan ”syviä vipuvoimia” on dialogisuus, jossa pyritään tulemaan tietoiseksi vallitsevista olosuhteista ja tarkastelemaan niitä eri näkökulmista. Dialogisuudella tarkoitetaan yhteisten merkitysten jakamista ja muodostamista (Järvensivu 2019, 188). Olennaisinta dialogissa ei useinkaan ole päätyminen yhteisiin ratkaisuihin, vaan kaikkien osapuolten näkemysten kuunteleminen. Suomalaisista isoista toimijoista Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra on edistänyt Erätauko-menetelmää. Menetelmän avulla luodaan tila, jossa eri tahot voivat tulla yhteen käsitelläkseen hankaliakin aiheita fasilitaattorin

avustuksella, kuten COVID-19-pandemian vaikutuksia selvittäneissä Poikkeusajan dialogeissa (Henttonen 2022).

Metsistä on järjestetty dialogeja ennenkin. Ruotsalaisessa hankkeessa dialogiin kutsuttiin metsätalouden ja poronhoidon sidosryhmiä maankäytön konfliktien selvittämiseksi (Sandström ym. 2006). Eräässä ruotsalaisessa dialogiprosessissa todettiin, että saamelaisten ja ruotsalaisten virkamiesten välinen vuoropuhelu voi tarjota uusia lähestymistapoja konfliktien ratkaisemiseen. Kuitenkaan dialogilla ei voitu ratkaista maa- ja metsätalouden kysymyksiä, joista on säädetty muualla kuin paikallisesti (Larsen ym. 2017). Toisessa hankkeessa käynnistettiin dialogi kolmen uuden lajin tuomisesta Etelä-Ruotsiin ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi (Märåld ym. 2015). Vuonna 2003 Itävallan liittovaltion maatalous-, metsä-, ympäristö- ja vesihuoltoministeriö aloitti laajan dialogin metsäohjelman uudistamiseksi (Arbter & Trattnigg 2009). Suomessa dialogit ovat keskittyneet pohjoisten metsien käyttöön poronhoidon ja turvemaiden osalta (Saarikoski & Mustajoki 2021).

Huolimatta siitä, että dialogeja käytetään laajasti erilaisissa luonnonvaroihin liittyvissä ja muissa kiistakysymyksissä, dialogi menetelmänä myös epäilyttää. Käytetäänkö dialogi-sanaa sumuverhona, jonka suojissa jatketaan toimintaa kuten ennenkin, vai tapahtuuko dialogi todella tavalla, joka antaa tilaa osallistujien sisäiselle reflektoinnille, muiden kuuntelemiselle, oppimiselle ja toiminnan muuttamiselle? Tätä on vaikea tulkita ilman prosesseihin osallistumista tai rehellistä julkista palautetta.

Toinen dialogeihin liitetty epävarmuus liittyy dialogien osallistujiin. Kun julkiset tahot ovat järjestäneet dialogeja, esimerkiksi yhteistyössä kansallisen metsäohjelman kanssa, prosesseja ovat hallinneet metsäalan ammattilaiset (Primmer & Kyllönen 2006). Useimmissa tapauksissa dialogi onkin ollut osa hallinnollista prosessia tai sitä ovat johtaneet asiantuntijat, kuten tutkijat. Pappila ja Pölönen (2012, 183) toteavat artikkelissaan suuren yleisön osallistumisen arvioinnista, että ”[ei] ole oikeudellista takeita siitä, että osallistuminen kansallisella ja alueellisella tasolla vaikuttaisi varsinaiseen metsätöimintaan” (käännös kirjoittajan). Aikaisemman kirjallisuuden perusteella voidaan sanoa, että dialogit menetelmänä voivat tuoda yhteen ihmisiä, jotka muuten eivät kohtaisi, ainakaan päivittäisessä elämässään. Kuitenkin dialogiprosessia ja siinä ilmeneviä hallinnan suhteita tulee tarkastella myös kriittisesti.

Institutionaalinen etnografia metsistä

Tämä teksti kuvaa tutkimuslöydöksiä laajemmasta etnografiasta, joka käsittelee globaalin pohjoisen toimeentulon murrosta ekologisen kriisin aikana. Tässä raportoitu tutkimus nojaa omiin kokemuksiini ja tuottamaani aineistoon Meidän metsämme -liikkeessä sen perustamisesta saakka (2017). Toimintani työryhmässä on mahdollistanut metsäalan ja sen murroksen hahmottamisen ekologisen kriisin aikana. Institutionaalinen etnografia menetelmänä soveltuu hyvin hallinnan suhteiden kuvaamiseen luonnonvarakysymyksissä eri tutkimusmenetelmien avulla (Thaler 2021, 129).

Institutionaalisisessa etnografiassa tutkija nimeää näkökulman, mistä käsin tutkimusta tehdään (Smith 2005). Selkeän katsantokannan valitseminen perustuu feministiseen tutkimusperinteeseen. Tässä tutkimuksessa näkökulma on kansalaistoimijoiden, joilla suomalaisessa metsäkeskustelussa on ollut marginaalinen asema. Sen lisäksi, että tutkijana minulla on ollut pääsy yhteen ryhmittymään osana sen toimintaa, on näkökulma hedelmällinen hallinnan suhteiden havainnoinnissa. Millä tavalla vakiintuneet toimijat suhtautuvat (uusiin) toimijoihin ja mitä kohtaamisista seuraa? Pitkittäinen läsnäolo liikkeen toiminnassa on mahdollistanut havaintojen tekemisen useammasta kohtaamisesta.

Aineisto

Ennen metsiin kohdistuvaa tutkimustani sivuutin suomalaisen keskustelun metsistä. Silmiini saattoi osua metsäuutinen, jossa minulle ennalta tuntemattomat ihmiset kertoivat

kuutiometreistä, euroista ja varoittelivat kuka mistäkin asiasta. Yleensä päätin jutun lukemisen ajatukseen, että onneksi on joku muu, joka ymmärtää tuota tiedollista kokonaisuutta, eikä minun tarvitse. Vuonna 2017 alkaneessa tutkimusprojektissani olen tarkastellut ekologisen kriisin aiheuttamia muutoksia talouden ja toimeentulon kysymyksissä globaalissa pohjoisessa. Vaikka metsistä ei ollut mainintaa suunnitelmassani, jo etnografisen kenttätöön alkuvaiheessa ymmärsin, että pohjoisten alueiden toimeentulo on ollut ja tulee todennäköisesti olemaan riippuvainen metsistä. Vaikutti tärkeältä sisällyttää metsä tutkimukseen yhtenä elementtinä globaalin pohjoisen toimeentulokysymyksissä.

Etnografisen tutkimusotteeni takia halusin tuottaa osallistuvaa aineistoa metsistä. Sattumien kautta minusta tuli yksi Meidän metsämme -kansalaisliikkeen toiminnan perustajista. Vuonna 2017 työryhmän tärkein tehtävä oli valmistella syksyllä 2018 pidettävää suurta kokoontumista eri metsätoimijoiden kesken. Alussa oma roolini oli vastata viestinnästä ja organisoida vapaaehtoistyötä. Metsäkysymyksissä olin asiantuntematon, vaikka intuitiivisesti minä ja muut mukana olevat vapaaehtoiset ymmärsivät, että yhteiskuntatieteellisenä ympäristön ja talouden tutkijana panoksestani voi olla myös sisällöllistä iloa.

Oma perehtymiseni suomalaiseen metsäpolitiikkaan on kestänyt kauan, ja se on ollut ajoittain hyvin epämukavaa lukuisten toimijoiden ja asiantuntijatiedon syvyyden takia. Mutta vähitellen uutisissa vilahtelevat nimet, tahot ja politiikka-asiakirjat ovat alkaneet tulla tutummaksi. Ymmärsin myös sen, että vaikka metsäpolitiikasta voi muodostaa pysäytyskuvan, kyse on elävistä kiistoista. Niissä faktoilla on perinteisesti ollut välineellinen rooli tiedon itseisarvon sijaan. Ei ole kaipaamaani yhtä puhdasta ymmärrystä, johon luottamalla metsäkiistat taianomaisesti ratkeaisivat, sillä pelissä on ihmisten ja ihmisryhmien valta, edut ja varallisuus. Kyse on sananmukaisesti politiikasta.

Toimin Meidän metsämme -liikkeessä kaksoisroolissa tutkijana ja kansalaistoimijana. Koska tutkijan ja kansalaistoimijan työssä on erilaiset tavoitteet, on roolien välillä tasapainottelu välillä vaikeaa. Kun kansalaistoimijana on tärkeä seurata ajankohtaisia asioita, tutkijalta odotetaan perehtymistä syvällisesti käsillä olevaan aineistoon tai kirjallisuuteen. Eri roolien limittyessä avoin viestintä on tärkeää. Metsädialogeissa sekä niiden ulkopuolella esittelen itseni tutkijana, joka tuottaa etnografista aineistoa toimeentulon kysymyksistä. Kun kansalaistoimijana toimintaan sitoudutaan toistaiseksi, etnografille tulee lopulta eteen kysymys kenttätöön päättämisestä. Kesällä 2022 jätin metsädialogien järjestämisen ja niihin osallistumisen, mikä on tuonut kasvavaa etäisyyttä niitä koskevaan aineistoon. Kuitenkin tätä tekstiä kirjoittaessa toimin edelleen liikkeessä muissa tehtävissä.

Tutkimusaineisto kattaa osallistuvaa havainnointia vuodesta 2017 alkaen ja pitää sisällään lukuisia kokousmuistioita, kenttäpäiväkirjamerkintöjä, valokuvia, videoita ja etnografisia haastatteluita, kuten keskusteluita työryhmän jäsenten kanssa. Tässä tekstissä analysoin tarkemmin yhdeksää metsädialogia, joihin olen osallistunut (liite 1). Siitä, mitä millaisia teemoja näissä metsädialogeissa käsitelty, olen tehnyt käsinkirjoitetut ja myöhemmin puhtaaksi kirjoitetut muistutpanot. Kirjallisen aineiston lisäksi olen tehnyt äänimuistioita omista ajatuksistani ennen ja jälkeen dialogien. Aineisto kattaa myös kenttäpäiväkirjan, johon olen kirjannut keskusteluteemoja ja ajatuksiani. Lisäksi olen tehnyt muistutpanoja kahdenkeskisistä tapaamisista vakiintuneiden metsätoimijoiden kanssa, joissa olen ollut läsnä Meidän metsämme -kansalaisliikkeen jäsenenä. Hyödynnän myös Meidän metsämme -työryhmän dokumentointia kokouksista, joissa on käsitelty metsädialogeja ja metsäpolitiikkaa.

Aineiston analyysi

Tässä tekstissä käytän aineistona yhdeksää metsädialogia, joihin olen osallistunut. Ymmärrän metsädialogit aineistona, jossa arkinen vuorovaikutus pitää sisällään erilaisia ymmärryksiä (Smith 2005). Olen analysoinut aineistoa kahdessa vaiheessa: ensin temaattisesti ja toiseksi niissä esiintyviä hallinnan suhteita, joita tämä teksti käsittelee. Aineiston analyysin ensimmäisessä vaiheessa muodostin dialogiaineistosta temaattisen ymmärryksen (Attride-Stirling

2001). Seuraavat teemat esiintyvät lähes kaikissa yhdeksässä metsädialogeissa:

- Metsä – Mitä on metsä?
- Omistajuus – Kuka omistaa metsän?
- Toimeentulo – Miten voi tulla toimeen, jos (kun) metsätalous muuttuu?
- Talous – Mistä saadaan kansallista hyvinvointia?
- Metsäekologia – Miten pysäytetään luontokato?
- Hiili – Mikä on suomalaisten metsien rooli ilmastokriisissä?
- Ammattitaito – Kenellä on osaamista kommentoida metsäasioita?
- Poliitikko – Miten ylikansallinen päätöksenteko vaikuttaa suomalaisten metsien kohteluun?

Osassa teemoista osallistajat ovat samoilla linjoilla, kun toisissa esiintyy ristiriitoja. Kuvaan eroja ja yhtäläisyyksiä seuraavissa osioissa. Olennaista temaattisessa analyysissä ei ole *kuka* sanoo vaan *mitä* sanotaan. Rajaus sisältöihin on välttämätön, jotta voin kunnoittaa dialogien Chatham House -sääntöä, jonka mukaan dialogien sisällöistä saa puhua, mutta ei sisältöjen esittäjistä.

Keskittyminen sisältöihin puhujien sijaan onnistuu institutionaalisessa etnografiassa, jossa analysoidaan erilaisissa aineistoissa esiintyviä hallinnan suhteita. Tavoitteena on hallinnan suhteiden erittely valitusta näkökulmasta ja tietyssä kontekstissa. Kuten etnografioissa yleisesti, yleistäminen yksittäisestä laajempiin populaatioihin ei ole suoraviivaista, vaan tavoitteena on tietyn kontekstin rikas kuvaus. Keskityn esittelemään aineistosta kaksi havainnollistavaa esimerkkiä: metsäkeskusteluiden kiertävän kehän ja asiantuntijuuden korostumisen. Näiden osalta keskityn siihen, mitä ja miten on sanottu.

Dialogit eivät ilmennä pelkkiä hallinnan suhteita, vaikka niissä on myös sellaisia. Analyysin perusteella laajensin kahta elementtiä, joiden avulla on mahdollista vaikuttaa hallinnan suhteisiin ja tavoitella syvempiä systeemisiä vipuvoimia. Metsäomistajuuden moninaisuuden ja metsälukutaidon elementtejä on havaittavissa eri tahojen puheissa dialogeissa ja niiden ulkopuolella, mutta yksikään vakiintunut taho ei aja niitä sellaisenaan. Nämä elementit perustuvat yhtäältä dialogissa mainittuihin teemoihin, joita kuitenkin ei niissä ole jalostettu pidemmälle, sekä Meidän metsämme -työryhmän keskusteluihin metsäpolitiikasta. Seuraavaksi kuvaan itse Meidän metsämme -liikettä, metsädialogien syntyprosessia ja tyypillisen metsädialogin kulkua.

Meidän metsämme -liikkeen metsädialogit

Kansalaisliike metsäkiestojen välittäjänä

Meidän metsämme -kansalaisliike on esimerkki siitä mitä tapahtuu, kun kansalaiset päättävät toimia aktiivisesti metsäkeskustelussa ja yrittävät vaikuttaa metsäkeskusteluun Suomessa – vakiintuneiden toimijoiden rinnalla ja niiden välittäjänä. Liikkeen interventiolla metsäkeskusteluun on mahdollisuus toimia yhtenä vipuvoimana, joka muuttaa metsiin liittyviä ajattelumalleja Suomessa.

Meidän metsämme -liike on rekisteröimätön ja puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton verkosto, joka sai alkunsa suomalaisessa kohtuusliikkeen tapahtumassa vuonna 2015. Meidän metsämme -kansalaisliikkeessä toimii maaseudulla ja kaupungissa asuvia vapaaehtoisia, joista osa on yksityisiä metsänomistajia. Nimi *meidän metsämme* kuvaa sitä, miten jokainen suomalainen on välillisesti metsänomistaja valtion metsäomistusten takia (vrt. metsien psykologinen omistajuus esim. Matilainen ym. 2017) ja miten metsä on lukuisille lajeille elämän edellytys, ihminen mukaan lukien. Verkoston toimintaa koordinoi työryhmä, joka kokoontuu kerran kuussa. Tämän lisäksi liikkeessä on temaattisia ryhmiä, jotka keskittyvät muun muassa seurakuntien ja kuntien metsiin. Toimintahistoriaan kuuluu

kertaluonteinen tapahtuma Helsingissä vuonna 2018, sähköpostilistojen ja sosiaalisen median tilien ylläpito, yhteydenpito eri metsätahoihin ja metsädialogien järjestäminen.

Yksi liikkeen vahvuus voi olla sen ”mahdottomassa organisaatiossa” eli siinä, miten se ei järjestäydy totuttuun tapaan (Reedy 2014). Useampaan dialogiin osallistunut metsäorganisaation edustaja kuvasi Meidän metsämme -liikettä ”oudoksi”. Yksi työryhmän jäsen usein esittelee liikkeen ”villiksi ja vapaaksi”. Osa suomalaisista metsätoimijoista kokee liikkeen toimintatavan uudeksi ja siksi toivoa herättäväksi, kun taas osa pitää toiminnan motiiveja epäselvänä. Kun Meidän metsämme -kansalaisliikkeen työryhmältä kysytään toiminnan tavoitteista, se vetoaa vuonna 2018 laaditun lausuntoon, jota on myöhemmin päivitetty (Meidän metsämme 2022).

Käytännössä liikkeessä ei ole olemassa yhtä selkeää näkemystä siitä, mikä toimintaa ajaa. Vaikka liike sai alkunsa tarpeesta ilmaista kansalaisten ja metsää omistavien huolta metsien kohtelusta, on liike myös pyrkinyt aktiivisesti verkostoitumaan ja edistämään vuoropuhelua kaikkien osapuolten kanssa, vaikka osa metsätoimijoista pitää tätä ajanhukkana. Toiminnassa on ollut tärkeää myös metsiin liittyvien tunteiden ilmaiseminen, kuten metsistä kumpuava elämänilo, metsien menetysten suru ja voimattomuuden kokemuksen nostama viha. Yhteisin yhteen tuova nimittäjä liikkeessä on ekologinen kriisi, joka uhkaa biosfääriä ja jonka etenemisessä ja ratkaisussa metsät ovat tärkeässä roolissa Suomessa ja muualla.

Meidän metsämme -liikkeen vahvuus on sen vapaus ilman vahvoja yhteyksiä vakiintuneisiin organisaatioihin. Metsädialogit ovat herättäneet kiinnostusta eri puolella, ja monet ovat yllättyneitä kuullessaan, että niitä järjestää alle kymmenen hengen omistautunut vapaaehtoisten ryhmä. Samalla vapaaehtoisuus asettaa haasteita toiminnan jatkuvuudelle. Vapaus näkyy myös sisällöissä: Liikkeen toimintaa ohjaavan työryhmän kokoonpanon asiantuntemus kuvaa sitä laajuutta, jolla metsät ymmärretään. Mukana on metsäekologian ja -biologian osaaja, joka pitää esillä metsän ekosysteemin kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Toinen on asiantuntija talouden ja vallan kysymyksissä, jolloin metsät näyttäytyvät muun muassa valtion ja yritysten vallankäytön sovellusalueena. Kolmas puhuu muunlaisten puolesta, sillä vaikka ne tarvitsevat metsää selviytyäkseen, näillä lajeilla ei ole edustusta päätöksentekoliikkeissä. Neljäs on pessimistinen yleisen metsäpolitiikan suunnanmuutoksesta, mutta kokee velvollisuudekseen yrittää tehdä jotain muutoksen aikaansaamiseksi. Itseäni on vetänyt mukaan mahdollisuus ymmärtää metsiä toimeentulon lähteenä. Kaikkia vetää mukaansa yhdessä toimiminen metsien puolesta.

Dialogia metsistä

Metsädialogit syntyivät vuoden 2018 metsätapahtuman jälkeen. Itse tapahtumaan oli kutsuttu kaikki kuviteltavissa olevat metsäalan toimijat esittämään näkemyksensä metsistä. Vaikka osa institutionalisoituneista toimijoista päätti jättää tilaisuuden väliin, tapahtumaa seuranneista kahdenkeskisistä keskusteluista yhden tällaisen tahon kanssa jalostui ajatus ”tasapuolisesta” vuorovaikutuksesta. Samanaikaisesti työryhmän jäsenet keskustelivat vaikuttamisen asiantuntijan kanssa, joka ehdotti dialogia menetelmäksi kohtaamisiin. Sen seurauksena ensimmäinen metsädialogi järjestettiin vuoden 2019 alussa.

Siitä alkaen pieni vapaaehtoistoimijoiden ryhmä on onnistunut tuomaan merkittäviä metsätoimijoita yhteisen pöydän ääreen. Edustettuina ovat olleet muun muassa Maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto (myöhemmin MTK), Metsäteollisuus, Metsä Group, Metsähallitus, Metsäkeskus, Siemenpuusäätö, Suomen luonnonsuojeluliitto, Tapio, UPM, Ympäristöministeriö, metsänomistajia, eri metsänhoitoyhdistyksiä ja eri alojen tutkijoita. Tutkijat ovat edustaneet asiantuntemusta muun muassa energiasta, ilmastokysymyksistä, luonnon monimuotoisuudesta, metsäekologiasta, taloudesta ja vesistöistä (liite 1). Metsädialogit ovat aina fasilitoituja eli dialogia ohjaa henkilö, joka ei osallistu keskusteluun sisällöllisesti. Dialogeissa noudatetaan Chatham House -sääntöä eli niiden sisällöstä saa puhua, kunhan ei mainitse kuka näkemyksen on esittänyt.

Metsädialogit ovat olleet oppimisprosessin siitä, miten ihmiset antavat aikaa avoimelle metsäkeskustelulle, jonka lopputuloksista ei ole selvyyttä. Ennen yhteydenottoa ihmisiin Meidän metsämme -työryhmä keskustelee dialogin teemasta ja osallistujista aikaisempien kokemusten ja palautteen perusteella. Myös paikalla on merkitystä, sillä jokaisessa metsädialogissa vierailaan metsässä, jonka tulee sopia dialogin teemaan. Päätösten jälkeen työryhmä ottaa yhteyttä ihmisiin, kutsuu heidät mukaan keskustelemaan valitusta teemasta ja alkaa haarukoida sopivaa päivää. Osaa osallistujista tai heidän taustaorganisaatioistaan voidaan pitää tärkeinä portinvartijoina suomalaisella metsäpolitiikassa, joten he saavat paljon yhteydenottoja. Tästä syystä joidenkin tahojen ensimmäisenä reaktion on saatanut olla metsädialogikutsujen sivuuttaminen. Siksi heidän lupautumisensa mukaan tuntuu ”isojen kalojen saamiselta haaviin”.

Ennen dialogia osallistujat saavat tietoa käytännöistä, ohjeita dialogin käymiseen ja ennakkokysymykset, joiden muotoilussa auttaa tilaisuuksien fasilitaattori. Vaikka jokainen dialogi on ainutlaatuinen, niissä on samankaltaisuutta. Kulusta ja ajankäytöstä vastaa fasilitaattori, joka on ollut yhtä dialogia lukuun ottamatta sama. Vaikka työryhmä ehdottaa yhteistä kysymystä, voivat dialogiin osallistujat haastaa ja/tai korvata sen. Dialogit kestävät yhden työpäivän noin aamu yhdeksästä iltapäivä kolmeen. Dialogin osana käydään metsässä, jossa omistajatahon edustaja kutsutaan kertomaan metsän historiasta ja suunnitelmista. Osallistujilta ei peritä maksua, sillä tilat ja ruuat tarjoaa Meidän metsämme -liike tai kutsunut taho.

Metsädialogit tuovat yhteen ihmisiä, jotka eivät normaalisti viettäisi yhtä työpäivää yhdessä keskustelemassa metsistä. Paikalla on ollut aina heitä, jotka tapaavat ensimmäistä kertaa, mikä tulee ottaa huomioon varaamalla aikaa esittäytymiseen. Dialogin periaatteiden mukaan jokainen osallistuu itsensä eikä vain organisaationsa edustajana. Käytännössä ihmiset kokevat edustavansa organisaatiotaan, mikä on herättänyt keskustelua dialogeissa. Kun tunnelma vapautuu, dialogi menetelmänä kutsuu ihmisiä havainnoimaan itseään: Miten reagoin nyt? Lisäksi osallistujien on odotettava vuoroaan, mikä edellyttää reaktioiden hillitsemistä. Tämä voi olla vaativalta joillekin ja tuo oman lisänsä jo intensiiviseen päivään.

Metsädialogeista saatua anonymia palautetta käsitellään seuraavissa työryhmän kokouksissa ja hyödynnetään uusien dialogien suunnittelussa. Palautetta pyydetään dialogimenetelmästä, päivän järjestelyistä ja käydystä dialogista. Myönteisen palautteen mukaan päivä antoi vastaajille ajattelemisen aihetta ja uusia tuttavuuksia alalta. He kiittävät erinomaisesta ruoasta ja muistavat vierailun metsään. Myös kehityschdotuksia esitetään ja yleisin on se, että metsädialogit eivät johda ”mihinkään konkreettiseen” isommassa mittakaavassa. Osalle sosiaalisen median keskustelukulttuurin parantuminen olisi merkki konkreettisesta muutoksesta, mitä ei ole tapahtunut metsädialogien jälkeen. Dialogien ilmapääri voi siis olla hyvä ja ystävällinen, mutta tämä ei osan mukaan siirtynyt kohtaamisiin dialogien ulkopuolella, jolloin päivä saattaa jäädä vain mukavaksi metsäretkeksi hyvän keiton kera.

Ohi puhuminen hallinnan keinona ja sen tunnistaminen dialogeissa

Metsäkeskusteluiden kehät

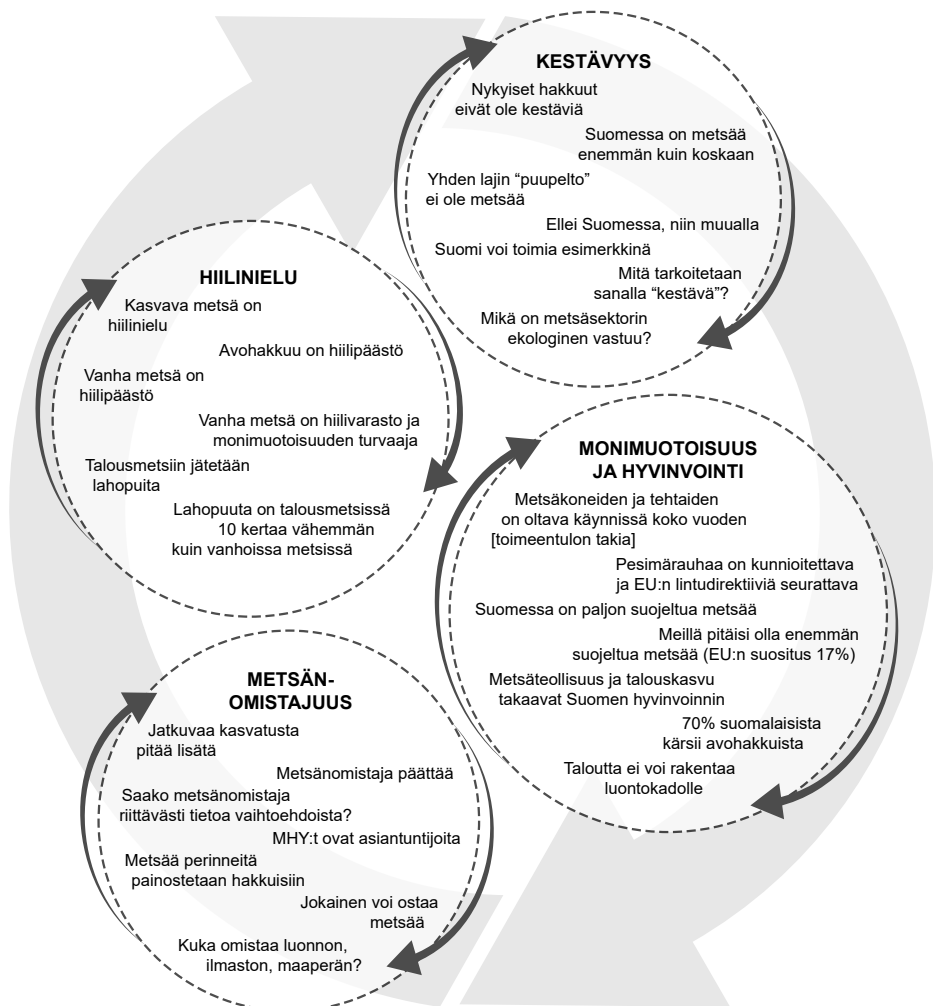
”Valta auttaa ymmärtämään miksi me pyrimme tai emme pyri seuraavalle tasolle.” (18.9.2020 dialogissa sanottua)

Huolimatta dialogien ajatuksesta rikastaa osallistujien ymmärrystä, itse dialogeissa oli puhetta ”puolista”. Käsitteet hyvinvoinnista, hiilinieluista, toimeentuloista, globaalista kilpailuympäristöstä, metsäomistuksesta ja luonnon monimuotoisuudesta sotkeutuvat läpipääsemättömäksi aluskasvillisuudeksi. Tämä tilanne turhautti Meidän metsämme -työryhmän jäseniä, mutta ulospääsyä oli vaikea kuvitella. Viimein keskustelujen sekä uutisten

ja mediasisältöjen tarkkailun pohjalta kaksi työryhmän jäsentä esitteli metsäkeskustelujen kiertävät kehät lopulle työryhmälle, joka täydensi kuviota (kuva 1).

Kuva tekee näkyväksi metsää koskevia väitteitä ja vasta-argumentteja, joita esiintyy runsaasti myös julkisessa keskustelussa dialogien ulkopuolella. Esimerkiksi kestävyydestä puhuttaessa keskustelu voi saada alkunsa mistä tahansa argumentista, jota usein seuraa ennalta arvattava vastaväite. Luonnon monimuotoisuudesta keskusteltaessa talous tuodaan nopeasti mukaan. Toiset pitävät metsänomistajia yhtenäisenä massana, kun taas toiset korostavat moninaistuvaa metsänomistajajoukkoa. Erityistä metsäkeskustelun kiertävissä kehissä on havainto siitä, että argumentoijat harvoin pysyvät vain yhdessä kehässä. Sen sijaan he liikkuvat niiden välillä riippuen siitä, miten ylä- tai alakynnessä he kokevat olevansa tilanteessa. Mikäli toisella on tehokas vasta-argumentti, jonka he haluavat sivuuttaa, saattaa puhuja hypätä perustelevaan kantaansa toisen kehän väitteillä.

Kehät heijastavat Takala ym. (2022) löydöksiä diskursiivisista esteistä metsäluonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. He analysoivat kriittisen diskurssianalyysin avulla

Kuva 1. Metsäkeskusteluiden kiertävät kehät. Lähde: Meidän metsämme -työryhmä.

Figure 1. The circles of forest debates. Source: Meidän metsämme -working group.

metsänomistajien biodiversiteettiä koskevia puhetapoja laajasta kyselyaineistosta ja eritellivät neljä diskurssia: huolestunut, skeptinen, harmonisoiva ja sivullinen (käännökset kirjoittajan). *Huolestunut* puhetapa korostaa suomalaisten metsien luonnon monimuotoisuuden vähenemistä, ja sen mukaisia väitteitä esiintyy kaikissa kehissä. Niissä kannetaan huolta muunlaisten elinoloista, mikä esitetään vasta-argumenttina taloudellisiin raionali-teetteihin. Toisin kun Takalan ym. (2022) löydöksissä, metsäkeskustelun kiertävissä kehissä ei näy ehdotuksia kompensatiosta luonnon monimuotoisuuden suojelusta. *Skeptisessä* puhetavassa luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ei nähdä ongelmana. Kuviossa 1 tämä näkyy taloudellisen toiminnan ja jo tehtyjen toimien korostamisena. Kuten Takala ym. (2022) tutkimuksessa, myös dialogeissa esiintyi näkemyksiä, joissa korostettiin metsäomistajien oikeutta päättää omista metsistään.

Harmonisoivassa puhetavassa korostuu kiinnostus luonnon monimuotoisuuteen, mutta huoli sen köyhtymisestä on alhaisempi kuin ensimmäisessä. Puhetavassa tasapainoillaan suojele- ja tuotto-odotusten välillä. Takalan ja kumppaneiden (2022) aineistossa puhetavassa korostetaan vapaaehtoista suojele- ja tuotto-odotusten välillä. Takalan ja kumppaneiden (2022) aineistossa puhetavassa korostetaan vapaaehtoista suojele- ja tuotto-odotusten välillä. Takalan ja kumppaneiden (2022) aineistossa puhetavassa korostetaan vapaaehtoista suojele- ja tuotto-odotusten välillä. Takalan ja kumppaneiden (2022) aineistossa puhetavassa korostetaan vapaaehtoista suojele- ja tuotto-odotusten välillä. Takalan ja kumppaneiden (2022) aineistossa puhetavassa korostetaan vapaaehtoista suojele- ja tuotto-odotusten välillä.

Dialogeissa ohi puhuminen ilmenee toistamalla metsäkeskustelun kiertävien kehien teemoja, jotka tuovat keskusteluun sääntöjä ja tekemisen tapoja ohi osallistujien kokemusten. Siksi syksyllä 2020 työryhmä päätti yhdessä dialogien fasilitaattorin kanssa tuoda metsäkeskusteluiden kiertävät kehät dialogeihin (kuva 1). Ensimmäisessä kehää esitellessä dialogissa varattiin enemmän aikaa osallistujien kommenteille. Moni piti kuviota tutuna kuvauksena siitä, mitä suomalaisessa metsäkeskustelussa tapahtuu. Kuvio herätti kysymyksiä siitä miten vasta-argumentit on sijoitettu suhteessa argumentteihin. Miksi esimerkiksi lahopuu tai jatkuva kasvatus on yhdessä kohtaa, kun ne voisivat olla useammassa? Lisäksi eräs osallistuja totesi, että kuviosta puuttuu metsä paikallisena ja globaalisti verkotuneena elinkeinona. Metsätalous voisi siis olla yksi teema, jolla kiertävää metsäkeskustelua käydään.

Yleisesti kiertävien kehien esittely dialogeissa teki näkyväksi argumentit ja niiden vasta-argumentit jo ennen kuin niitä oli esitetty. Tietoisuus kehistä saattoi auttaa kuvaamaan ja analysoimaan syklisiä metsäkeskusteluita vivahteikkaammin. Kehät havainollistavat sen, kuinka ihmiset ovat eri mieltä riittävästä faktoista ja ongelmista. Pelkästään tämä tietoisuus lisää kykyä käydä keskustelua keskustelusta, jolloin toistuvaan toimintaan puuttuminen on todennäköisempää kuin silloin, jos tätä tietoisuutta ei ole. Jos osallistuja välttämättä haluaa pysyä kehissä senkin jälkeen, kun ne on esitelty, on muilla mahdollista havaita tämä ja nostaa asia jälleen puheeksi.

Toinen kysymys koskee sitä, miten kehien sisällyttäminen osaksi ennakomateriaaleja on vaikuttanut metsädialogeihin. Kiertävien kehien esittelyllä ei pyritä nimeämään ja häpäisemään osallistujia, vaan pohtimaan niitä teemoja ja kysymyksiä, joiden avulla yhteinen ymmärrys syvenisi kehien yli. Kiertävien kehien esittely ennen metsädialogeja ennakomateriaalina osaltaan saattoi auttaa siinä, että työryhmässä koettiin dialogien syvenevän nopeammin itse aiheeseen, kuten luontokadon ehkäisyyn. Osallistujien mahdollisuus tiedostaa omat ja muiden tavat käydä keskustelua metsistä jo ennakkoon todennäköisesti viritti yhteisen ymmärryksen lisäämistä.

Käsitteet metsässä

”Asiantuntijuus, kenellä sitä on?” (17.11.2020 dialogissa sanottua)

”Metsämafia: ihmiset istuvat toistensa johtokunnissa.” (17.11.2020 dialogissa sanottua)

”Ei ole pahoja ihmisiä tai organisaatioita.” (20.1.2021 dialogissa sanottua)

Kun avohakkuut historiaan -kansalaisaloite oli eduskunnan käsittelyssä 2021, noin sadan ihmisen Meidän metsämme -sähköpostilistalla pohdittiin, mitä termejä tulisi käyttää. Avohakkuissa alueelta kaadetaan kaikki puusto. Jos paikalle jätetään kasvamaan tietty määrä puita, puhutaan puuston määrästä riippuen päätehakkuusta, uudistushakkuista, latvaharvennuksesta tai jatkuvasta kasvatuksesta. Jo siitä, minkä käsitteen valitsee puhuessaan kaikkien tai osan puiden hakkaamisesta saattaa antaa viitteitä puhujan taustasta ja koulutuksesta metsäalalla.

Metsädialogeissa metsästä puhuttiin usein metsäasiantuntijoiden termeillä, koska osallistujissa oli aina alan ammattilaisia. Tämä oli haastavaa niille osallistujille, kuten itselleni, jotka eivät tunne kenttää tai sen kieltä. Tämä peilaa Pelain ja kollegoiden (2021) löydöksiä, joiden mukaan metsäalan ammattilaiset keskustelevat todennäköisemmin ammattikieltä osaavien kanssa. Vaikka dialogi mallina kutsui kysymään tarkentavia kysymyksiä ja kyseenalaistamaan totuttuja puhetapoja, tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan aina käytetty. Sen sijaan asiantuntemus metsäasioissa korostui jokaisessa havainnoimassani dialogissa.

Yleisesti Meidän metsämme -työryhmä pyrki asettamaan metsädialogien teemat mahdollisimman täsmällisiksi, mutta samalla avoimiksi ja inklusiivisiksi. Aina tässä ei kuitenkaan onnistuttu. Siksi metsädialogeissa tuli sopia, mitä käsitteitä käytetään ja mitä ne merkitsevät, ja usein tämä riitti täyttämään dialogipäivästä ison osan. Siksi esimerkiksi ”kokonaiskestävyys” valittiin useamman dialogin teemaksi tai kysymyksen osaksi, sillä se nousi esille jo alkuvaiheen dialogeissa eri puheenvuoroissa. Häyryn (2020, 43–44) mukaan kokonaiskestävyys käsitteenä on kaapattu taloudellisen puhetapaan, missä kasvutalous, teollinen kehitys ja innovaatiot ovat edellytys kestävyydelle. Tämä ymmärrys kokonaiskestävyydestä eroaa muista, kuten metsien suojelua painottavasta, puhetavoista. Takala ym. (2019) osoittavat miten lehtiartikkelien puhetavoissa puun tuotannon diskurssi menetti 30 vuodessa hegemonista asemaansa 2010-luvun lopussa, kun taas luonnonsuojeludiskurssi siirtyi marginaalista merkittävämmäksi. Dialogeissa kokonaiskestävyys ymmärrettiin molemmista näkökulmista.

Osalle osallistujista dialogien pyrkimys lisätä ymmärrystä ei ollut riittävä tulos. Miksi metsädialogeja järjestetään, jos niistä ei seuraa mitään selkeää ja nopeaa muutosta? Kuitenkin konkreettisten tulosten edellyttäminen voi olla yksi hallinnan keino. Siinä osallistujilla oletetaan olevan samankaltaiset vaikutusmahdollisuudet yhteiskunnassa. Mikäli itse on osa alun lainauksen kaltaista ”metsämafiaa” eli vaikutusvaltaisten metsätoimijoiden verkostoa, voi hämartyä käsitys siitä, miten sen ulkopuolella toimitaan. Toisessa dialogissa osallistuja totesi, että ei ole ”pahoja ihmisiä tai organisaatioita”, missä metsäkysymyksiin vaikuttaminen ymmärretään ”metsämafiaa” moninaisempänä.

Selkeiden konkreettisten ja nopeiden tulosten puute on kuitenkin saanut osan osallistujista toteamaan, että dialogien hyödyt eivät kata niiden viemää panosta eli aikaa ja energiaa. Tämän seurauksena osa jo osallistuneista tahoista on pitänyt taukoa dialogeista. Lisäksi osa on epäröinyt liittyä metsädialogeihin, koska heillä on menneisyydessä ollut tiukkoja tilanteita muiden metsätoimijoiden kanssa. Kannattaako ”veljeillä vastapuolen” kanssa? Tulisiko vain tehdä omaa juttuaan pittaamatta muista? Metsädialogeihin eivät monista kutsuista huolimatta ole lähteneet mukaan ne, joilla on merkittävää päätösvaltaa tai erityisasiantuntemusta. Jotkut osallistujat ovat muistuttaneet dialogeissa poissaolevista ”ilmeisistä”

tahoista aika ajoin. Tasavertaiseen dialogiin ei voi kuitenkaan pakottaa ketään. Lupaavaa on, että alun jälkeen mukaan on tullut joitakin uusia tahoja, joita on dialogeihin kaivattu, kuten metsäteollisuuden edustajia.

Mahdollisuudet vaikuttaa hallinnan suhteisiin

Tilan ja ajan jakaminen noin kuuden tunnin ajan metsädialogissa, tauot mukaan lukien, näyttää johtavan siihen, että osallistujat löytävät tunnetiloja ja teemoja, jotka yhdistävät heitä taustasta riippumatta. He huomaavat, että muutkin saavat metsästä iloa. Muutkin ovat huolissaan luonnon monimuotoisuuden vähenemisestä. Useimpien mielestä metsänomistajille on tiedotettava avohakkuiden vaihtoehdoista, kuten jatkuvapeitteisestä metsänhoidosta ja -suojelusta, ja useimpien mielestä metsää tulee voida käyttää toimeentulon lähteenä. Tätä yhteisyyden kokemusta monet kiittävät palautteessaan.

Holmgren ym. (2022) mukaan yhteiskuntatieteellisessä tutkimuskirjallisuudessa siirtyviä tavoitteillaan (i) poliittisen tuen tai rajoitteiden, (ii) inklusion, yhteistyön ja läpinäkyvyyden tai (iii) informaation avulla. Metsädialogeissa esitettiin ehdotuksia kaikista kolmesta ryhmästä. Systemisten muutosten vipuvoimateoriaa soveltaen yhteiset kannat metsädialogeissa ovat löytyneet parameteista, kuten läinsäädännön kehittamisestä, ja takaisinkytkennöistä, kuten ilmastotiedon lisäämisestä. Sen sijaan syvemmissä vipuvoimissa, eli suunnittelussa ja pyrkimyksissä, vaikuttaa olevan hankalampaa löytää yhteisiä teemoja dialogipäivän aikana. Esimerkiksi yhteisen Twitter-päivitysten muodostaminen muusta kuin päivän otsikosta ja kysymyksistä on osoittautunut hankalaksi. Seuraavaksi esittelen kaksi elementtiä, joissa jakolinjat voivat ylittyä, mikäli metsäkeskustelussa pyritään syvempien muutosten vipuvoimien tarkasteluun.

Metsänomistajuuden moninaisuus

”Ennen metsä oli työpaikka ja tulonlähde. Seuraava sukupolvi käytti sitä vararabastona. Nykyisellä sukupolvella on [muu] ammatti ja sen päälle metsä.” (20.1.2021 dialogissa sanottua)

”Kuka omistaa yhteyttämisen?” (18.9.2022 dialogissa sanottua)

Metsädialogeissa on toistunut erityisesti yksi argumentti: metsänomistaja päättää. Tämän seurauksena keskustelu pysähtyy usein metsäpalstan rajalle. Vaikka metsänomistaja voi hyödyntää luontoa haluamallaan tavallaan, dialogeissa moni mainitsee vastuun osana metsänomistajien ketjua, jolloin metsät tulee jättää seuraaville sukupolville yhtä hyvässä tai paremmissa kunnossa kuin missä ne on haltuunsa saanut.

Metsädialogeissa ”metsänomistajilla” tarkoitetaan pääosin yksityisiä metsänomistajia, eikä tutkimuksessa tunnistettua psykologista omistusta metsiin (Matilainen ym. 2017). Tyypillinen yksityinen metsänomistaja on maaseudulla asuva keski-ikäinen mies (Karppinen 2020). Hän asuu lähellä omistamansa metsää ja näkee sen säännöllisesti. Metsää käytetään metsästyksen, keräilyyn tai virkistykseen. Metsänomistajien demografia on kuitenkin muuttumassa (Karppinen 2020). Tulevaisuudessa tyypillinen metsänomistaja on kaupungissa asuva nuori nainen. Hän perii metsän, mutta asuu kauempana omistuksestaan. Metsä siirtyy perintönä seuraavalle sukupolvelle, joka asuu ja työskentelee suurkaupungeissa.

Metsädialogeissa metsänomistaja päättää -argumentissa yksityinen omistus myös toimii suojana keskitettyä (mieli)valtaa vastaan, kuten valtiota ja Euroopan unionia. Kuitenkin ekokriisin aikana metsänomistaja päättää -argumentti saa uusia merkityksiä. Metsädialogeissa on tullut ilmi mahdollisuudet uusille ansaintalogikoille, kuten korvaukset hiilinieluista ja luonnon monimuotoisuuden suojelusta. Yhdessä dialogissa esillä olleen argumentin mukaan olisi metsänomistajien taloudellisen edun mukaista vaatia lisää suojelua sen sijaan, että he toimivat reurssijoustopa suomalaiselle metsäteollisuudelle. Siksi kannattaisi lobata

muun muassa Euroopan unionia, jotta metsänomistajat saisivat mahdollisimman hyvät korvaukset metsien hakkaamatta jättämisestä.

Hallinnan suhteiden muuttamisessa omistajuudella on merkitystä. Mitä voisi olla filosofi Matti Häyryn (2022) kuvaama ”metsä yhteisenä perintönä ja omaisuutena”? Tämä näkökulma tulee esille metsädialogeissa yksittäisissä kommentteissa, mutta sitä ei yhdessä jalostettu pidemmälle. Metsien yhteisomistajuudella viitataan usein yhteismetsiin, joita on Metsäkeskuksen (2022) mukaan kuusi prosenttia metsäomistuksesta.

Metsälukutaito

”Miten tehdä neuvontaa, kun tutkittu tieto muuttuu?” (17.11.2020 dialogissa sanottua)

Kestävyyssmurroksessa tieto metsistä ja uusista ansaintamahdollisuuksista on tärkeässä asemassa. Kuitenkin vaarana on, että metsiä koskeva tieto edellyttää erikoisosaamista, jotta sitä voi sovelleta omassa toiminnassa. Joidenkin käsitteiden oppimisen ei pitäisi olla edellytys sille, että kuunnellaan mitä ihmisillä on sanottavaa metsistä. Vaikka metsänomistajille suunnattua ja metsäjärjestöjen järjestämää metsään liittyvää koulutusta on runsaasti, se nojaa metsäalan ammattikieleen ja -etiikkaan, jossa tuotetaan uudelleen vakiintuneita hallinnan suhteita.

Samankaltaista keskustelua käydään taloudesta: miten asiantuntijätietoa tuotetaan ja ketä se palvelee. Taloustiedon osalta puhutaan talouslukutaidosta (*financial literacy*). Suppeimmillaan käsite viittaa arkisten taloudellisten vuorovaikutustaitojen oppimiseen, kun kriittisimmillään se voi viitata systeemin haastamiseen (Arthur 2014). Kun ensimmäisessä lähestymistavassa kansalaisia opetetaan toimimaan osana vallitsevia instituutioita, jälkimmäisessä tietojen karttumisen voi johtaa voimaantumiseen ja systeemisen muutoksen tavoitteluun.

Meidän Metsämme -liikkeessä yhtenä tavoitteena on lisätä yleistä systeemistä metsälukutaitoa. Vaikka Meidän metsämme -työryhmässä on metsäalan asiantuntijoita, todetaan tapaamisissa aika ajoin, että ”koulutamme itseämme”. Tutkitun tiedon moninaisuus yhdistettynä kysymysten poliittisuuteen johtaa uuteen tilanteeseen, jossa ei ole valmiita vastauksia. Laajasti ottaen metsälukutaidossa on kyse pyrkimyksestä lisätä ihmisten omaehtoista toimijuutta luonnonvaroihin liittyvissä kysymyksissä (Kallio & Houtbeckers 2022).

Hallinnan suhteet ja uudet liittolaisuudet

Edellä esittelin metsädialogeissa esiintyviä teemoja ja hallinnan suhteita. Metsädialogeissa metsäkeskustelu alkaa helposti kiertää tuttuja kehiä (kuva 1). Kun metsädialogeissa on kiinnitetty huomiota kiertäviin kehiin, osallistujat reflektoivat omaa asemaansa enemmän. Lähes kaikki osallistujat asiantuntemuksesta riippumatta jakavat kokemuksen, että samalla tavalla ei voida jatkaa ja muutos on tulossa, mutta nähtäväksi jää millainen. Tämä tarkoittaa väistämättä työtä muutosten edessä: yhteistyötä, rauhantyytä ja tunnettyötä riittää kaikille. Kuitenkin ohi puhuminen dialogeissa kuvastaa niitä moninaisia hallinnan suhteita, joita metsäpolitiikassa ja luonnonvarakysymyksissä esiintyy.

Ekologisen kriisin aiheuttamassa murroksessa on mahdollista luoda uusia liittolaisuuksia, joita voi löytyä metsäomistajuuden monipuolistamisesta ja metsälukutaidon syventämisestä. Molemmissa on empansipatorinen eetos: käsitteet otetaan haltuun, minkä jälkeen ne kuvaavat yhä moninaisempaa toimintaa. Silloin kun sanat pitävät sisällään moninaisuutta eivätkä vain vastakkainasettelua, voi olla helpompi tulla yhteen keskustelemaan.

Metsädialogit antavat osviittaa edellytyksistä yhteistyölle metsäkysymyksissä. Kuitenkin on ymmärrettävää tuntea pessimismää ja kyynisyyttä. Miten yhteistyö voisi toimia, kun hallinnan suhteet ovat institutionalisoituneita? Yksi vastaus voi olla paikallisten metsädialogien järjestäminen. Niille on akuutti tarve, koska metsätyypit ja metsänhoitokäytännöt

vaihtelevat alueittain. Paikallisten toimijoiden kokoontuessa voi käydä ilmi, että heillä on enemmän yhteistä, kun eroja juuri alueellisten tarpeiden takia. Mutta vaikka yhteinen ymmärrys löytyisikin, miten alueelliset tai suomalaiset metsätoimijat voivat muuttaa toimintaansa globaalissa kilpajuoksussa? Kyse on toimijoista, joilla nyt ei ole ”ylivaltaa” tai ”määritysvaltaa” (Moisio & Sirviö 2021, 124). Ahlqvist ja Sirviö (2019) esittävät biotalouden puhetapojen analyysissä, miten hajauttaminen on mahdollista sekä biomassojen intensiivisemmässä että vähäisemmässä käytössä. Siten alueellisen toimijoiden ratkaistavaksi jää edelleen se, miten metsiä hyödynnetään.

Eräs Meidän metsämme -työryhmän jäsen sanoi, ettei yksi kansalaisliike saa aikaan juurikaan muutosta – jos mitään. Mutta työryhmässä työskentely saa heidät tuntemaan olonsa vähemmän eristäytyneiksi ja turhautuneiksi. Toivottamalta näyttävässä toiminnassa on toivoa juuri siksi, että epätodennäköisiä muutoksia tapahtuu jatkuvasti. Tulevaisuutta ei voi tietää, ja nykyisen toiminnan vaikutukset nyt ovat arvaamattomia (Solnit 2019). Siksi ekokriisin aikana kannattaa yrittää järjestää metsädialogeja.

Kiitokset

Kiitän kahta anonyymiä arvioitsijaa, Janne Säynäjäkangasta ja Lotta Ahoa erinomaisista kommentteista prosessin aikana sekä Meidän metsämme -työryhmää yhteisestä taipaleesta.

Liite

Artikkelin liitteessä on taulukoitu Meidän metsämme -liikkeen järjestämät 15 metsädialogia vuosina 2019–2022.

Lähteet

- Abson, D. J., Fischer, J., Leventon, J., Newig, J., Schomerus, T., Vilsmaier, U., von Wehrden, H., Abernethy, P., Ives, C. D., Jäger, N. W. & Lang, D. J. (2017) Leverage points for sustainability transformation. *Ambio* 46(1) 30–39. <https://doi.org/10.1007/s13280-016-0800-y>
- Ahlqvist, T. & Sirviö, H. (2019) Contradictions of Spatial Governance: Bioeconomy and the Management of State Space in Finland. *Antipode* 51(2) 395–418. <https://doi.org/10.1111/anti.12498>
- Arbter, K. & Trattnigg, R. (2009) The Forest Dialogue, Austria. Teoksessa OECD (toim.) Organisation for Economic Co-operation and Development, Focus on citizens: Public engagement for better policy and services 157–160. <https://doi.org/10.1787/9789264048874-en>
- Arthur, C. (2014) Financial Literacy in Ontario: Neoliberalism, Pierre Bourdieu and the Citizen. *Journal for Critical Education Policy Studies* 9(1) 189–222.
- Attride-Stirling, J. (2001) Thematic networks: An analytic tool for qualitative research. *Qualitative Research* 1(3) 385–405. <https://doi.org/10.1177/146879410100100307>
- Billo, E. & Mountz, A. (2016) For institutional ethnography: Geographical approaches to institutions and the everyday. *Progress in Human Geography* 40(2) 199–220. <https://doi.org/10.1177/0309132515572269>
- Forest Europe (2020) State of Europe's Forests 2020. <https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/SoEF_2020.pdf>. 19.12.2022.
- Gaziulusoy, İ., Veselova, E., Hodson, E., Berghlund, E., Öztekin, E. E., Houtbeckers, E., ... & Litowtschenko, M. F. (2021) Design for Sustainability Transformations: A Deep Leverage Points Research Agenda for the (Post-) pandemic Context. *Strategic Design Research Journal* 14(1) 19–31. <https://doi.org/10.4013/sdrj.2021.141.02>
- Häyry, M. (2022) Oikeudenmukainen siirtymä kestäväan tulevaisuuteen–Mitä se tarkoittaa? *Tieteessä Tapahtuu* 40(1) 40–46.
- Henttonen, E. (2022) Poikkeusajan dialogit: Kriisiajan kokemukset ja kansallisen dialogin malli. Sitra. <<https://www.sitra.fi/app/uploads/2022/03/sitra-poikkeusajan-dialogit.pdf>>. 5.9.2022.
- Holmgren, S., D'Amato, D. & Giurca, A. (2020) Bioeconomy imaginaries: A review of forest-related social science literature. *Ambio* 49(12) 1860–1877. <https://doi.org/10.1007/s13280-020-01398-6>
- Järvensivu, T. (2019) *Verkostojen johtaminen: Opi ja etene yhdessä*. Books on Demand.
- Kallio, G. & Houtbeckers, E. (2022) Kuluttaja-kansalaisen kriittistä omaehtoisen toimijuuteen ruokataloudessa.

- Teoksessa S. Laakso & R. Aro (toim.) *Planeetan kokoinen arki: Ympäristö, hyvinvointi ja politiikka* 215–230. Gaudeamus.
- Karppinen, H. (2020) Metsänomistusrakenteen ja tavoitteiden muutos. Seminaariesitys, Metsänomistaja 2020 -webinaari. <<https://www2.helsinki.fi/fi/tutkimusryhmat/metsanomistaja-2020/metsanomistaja-lahikuvassa-2020>>. 15.9.2020.
- Lakialoite (2021) Lakialoite avohakkuiden lopettamiseksi valtion mailla. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohta/Sivut/PTK_134+2021+17.aspx>.
- Larsen, R. K., Raitio, K., Stinnerbom, M. & Wik-Karlsson, J. (2017) Sami-state collaboration in the governance of cumulative effects assessment: A critical action research approach. *Environmental Impact Assessment Review* 64 67–76. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2017.03.003>
- Matilainen, A., Pohja-Mykrä, M., Lähdesmäki, M. & Kurki, S. (2017) “I feel it is mine!” – Psychological ownership in relation to natural resources. *Journal of Environmental Psychology* 51 31–45. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2017.03.002>
- Märäld, E., Sandström, C., Rist, L., Rosvall, O., Samuelsson, L. & Idenfors, A. (2015) Exploring the use of a dialogue process to tackle a complex and controversial issue in forest management. *Scandinavian Journal of Forest Research* 30(8) 749–756. <https://doi.org/10.1080/02827581.2015.1065343>
- Meadows, D. (1999) Leverage points: Places to intervene in a system. Sustainability Institute. <https://donellameadows.org/wp-content/userfiles/Leverage_Points.pdf>. 5.9.2022.
- Meidän metsämme (2022) Meidän metsämme -kannanotto 3.2.2022. <<https://meidanmetsamme.org/index.php/keita-me-olemme/meidan-metsamme-kannanotto-3-2-2022>>. 5.9.2022.
- Meriläinen, E. & Lehtinen, A. A. (2022) Re-articulating forest politics through “rights to forest” and “rights of forest.” *Geoforum* 133 89–100. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2022.05.010>
- Metsäkeskus (2022) Metsänomistumuodot. <<https://www.metsakeskus.fi/fi/metsan-kaytto-ja-omistus/metsanomistumuodot>>. 2.5.2022.
- Metsät ja politiikka -työryhmä (2021) Valtiotieteellisen yhdistyksen politiikan tutkimuksen päivät. Åbo Akademi.
- Moisio, S. & Sirviö, H. (2021) Aluerakenne, alueellinen erivertaisuus ja Suomen aluekehitys. *Terra* 133(3) 113–127. <https://doi.org/10.30677/terra.100115>
- Pappila, M. & Pölonen, I. (2012) Reconsidering the role of public participation in the Finnish forest planning system. *Scandinavian Journal of Forest Research* 27(2) 177–185. <https://doi.org/10.1080/02827581.2011.635084>
- Peläi, R., Hagerman, S. M. & Kozak, R. (2021) Whose expertise counts? Assisted migration and the politics of knowledge in British Columbia’s public forests. *Land Use Policy* 103 105296. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2021.105296>
- Primmer, E. & Kyllönen, S. (2006) Goals for public participation implied by sustainable development, and the preparatory process of the Finnish National Forest Programme. *Forest Policy and Economics* 8(8) 838–853. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2005.01.002>
- Reedy, P. (2014) Impossible organisations: Anarchism and organisational praxis. *Ephemera Theory & Politics in Organization* 14(4) 639–658. <<https://hull-repository.worktribe.com/output/433747>>.
- Saarikoski, H. & Mustajoki, J. (2021) Valuation through deliberation—Citizens’ panels on peatland ecosystem services in Finland. *Ecological Economics* 183 106955. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2021.106955>
- Sandström, C., Moen, J., Widmark, C. & Danell, Ö. (2006) Progressing toward co-management through collaborative learning: Forestry and reindeer husbandry in dialogue. *International Journal of Biodiversity Science & Management* 2(4) 326–333. <https://doi.org/10.1080/17451590609618153>
- Siltala, S. (2017) *Oksalla ylimmällä? Metsäteollisuus poliittisena voimana*. Siltala.
- Smith, D. E. (2005). *Institutional ethnography: A sociology for people*. Rowan Altamira.
- Solnit, R. (2019). *Miehet selittävät minulle asioita*. S&S.
- Takala, T., Brockhaus, M., Hujala, T., Tanskanen, M., Lehtinen, A., Tikkanen, J. & Toppinen, A. (2022) Discursive barriers to voluntary biodiversity conservation: The case of Finnish forest owners. *Forest Policy and Economics* 136 102681. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2021.102681>
- Takala, T., Lehtinen, A., Tanskanen, M., Hujala, T., & Tikkanen, J. (2019) The rise of multi-objective forestry paradigm in the Finnish print media. *Forest Policy and Economics* 106 101973. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2019.101973>
- Thaler, G. M. (2021) Ethnography of environmental governance: Towards an organizational approach. *Geoforum* 120 122–131. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2021.01.026>
- Vadén, T., Järvensivu, P., Majava, A., Toivanen, T. & Eronen, J. T. (2021) Kestävyys siirtymän tiedontuotannollisista puutteista. *Tieteessä Tapattu* 39(3) 17–23.
- Valkeapää, A. & Karppinen, H. (2013) Citizens’ view of legitimacy in the context of Finnish forest policy. *Forest Policy and Economics* 28 52–59. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2013.01.004>
- Virokannas, E. (2017) Rajoitettuja avun saannin kokemuksia ja hallinnan suhteita huumeita käyttävien naisten keskusteluissa hyvinvointipalvelujärjestelmästä. *Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti* 25(2) 111–126.

Liite I. Meidän metsämme -liikkeen järjestämät 15 metsädialogia 2019–2022.

PVM	Paikka	Teema	Kysymykset	Osallistujatahot
16.1.2019	Muurla, Salo	Metsä ja minä	Mitä on metsätalouden kestävyys eri näkökulmista?	Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto (MTK), metsänhoitoyhdistykset, metsäekologian ja luonnonhoidon asiantuntijoita Metsäkeskuksesta, Tampereen ammattikorkeakoulusta ja Suomen luonnonsuojeluliitosta, Meidän metsämme -liike
4.4.2019	Riihimäki	Metsä ja tulevaisuus	Minkälaisia metsämme ovat tulevaisuudessa, sadan vuoden kuluttua?	BIOS tutkimusyksikkö, Metsäteollisuus ry, MTK, Slc, Suomen luonnonsuojeluliitto, Meidän metsämme -liike
18.6.2019	Halitala, Espoo	Luonnon monimuotoisuus	Mikä on ihmisen rooli elonkirjon turvaamisessa ja onko lisääntyvä puunkäyttö lainkaan yhdistettävissä monimuotoisuusarvoihin ja -tavoitteisiin?	LUOMUS (lintuosaja), Metsien jatkuvan kasvatuksen yhdistys Silva ry, Luonnonvarakeskus (käävät), Metsä Group, Metsäteollisuus ry (kestävä kehitys), MTK metsälinja, Meidän metsämme -liike
24.9.2019*	Lohja	Metsä ja talous	Kun katsomme maapalloamme ja näemme sen metsät, minkälaista taloudenpitoa näemme? Mistä huolestumme? Mitä toivomme tilanteen kehittyvän ja minkälaisen muutoksen tapahtuvan? Metsien monimuotoisuustavoitteet käytännössä eli riittävätkö METSO, nykyiset ohjeet sekä metsälaki monimuotoisuuden turvaamiseen? Miten metsien biodiversiteetti, lisääntynyt puunkäyttö ja kestävä metsätalous ovat yhdistettävissä?	Maa- ja metsätalousministeriö, Metsähallitus Metsätalous OY, Metsäteollisuus ry, Metsätietopalvelu Silmu, Siemenpuu-säätiö, Suomen Kestävän Elämätävän Yhteisöt ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, tutkijoita Aalto-yliopistosta ja Helsingin yliopistosta, Meidän metsämme -liike.
13.12.2019*	Vaskio, Salo	Metsätavoitteiden yhteensovittaminen (puronvarsien suojele, metsälinnut, keväiset hakkuut)	Miten metsätaloudelliset ja metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteet ovat sovittavissa yhteen?	Maa- ja metsätalousministeriö, metsänomistaja, MTK metsälinja, Suomen Metsäkeskus, tutkijoita, UPM, Meidän metsämme -liike

24.1.2020*	Tiedekulma, Helsinki	Avoin metsädialogi	Mitä metsä tarkoittaa? Mihin tietoon luotamme?	Metsänomistajia, metsästä kiinnostuneita kansalaisia, luonnonsuojelujärjestöjä, metsäteollisuuden edustajia, MTK:n, Metsäkeskus, tutkijoita, Meidän metsämme -liike.
24.3.2020	Salon	Paikallinen metsädialogi	Miten edetä tässä paikassa näiden sidosryhmien kesken?	ELY-keskus, Metsäkeskus, Salon kaupunki, Salon luonnonsuojeluyhdistys, Salon seurakunta, metsänomistajia ja luonnonsuojelijoita, WWF Suomi, Meidän metsämme -liike
18.9.2020*	Torransuon ja Liesjärven Tammela	Metsädialogisarja 1/3	Vaihtoehtoiset visiot: Miten turvata metsäluonnon monimuotoisuus ja hillitä päästöjä ja samalla sopeutua ilmastonmuutokseen metsien käytön näkökulmasta?	BIOS tutkimusyksikkö, Maa- ja metsätalousministeriö, Metsähallitus, metsänomistajia, Metsäkeskus, TAPIO, tutkijoita Åbo Akademiasta, Aalto-yliopistosta ja Helsingin yliopistosta, Ympäristöministeriö, Meidän metsämme -liike
17.11.2020*	Velskola, Espoo	Metsädialogisarja 2/3	Mitä ”kokonaiskestävyyden” käsite voisi metsänkäytön kannalta tarkoittaa ja miten pääsisimme sitä kohti?	BIOS tutkimusyksikkö, Metsähallitus, Metsäkeskus, tutkijoita Åbo Akademiasta ja Aalto-yliopistosta, metsänomistajia, Ympäristöministeriö, Meidän metsämme -liike
20.1.2021*	Velskola, Espoo	Metsädialogisarja 3/3	Miten teemme yhdessä metsiin liittyvää muutostyötä vaikuttavasti ja dialogisesti?	BIOS tutkimusyksikkö, Metsähallitus, Metsäkeskus, tutkija Aalto-yliopistosta, metsänomistajia, Meidän metsämme-liike
22.4.2021	Kirkniemi, Metsä Group	Metsäteollisuus, ilmastokriisi ja luonnon monimuotoisuus (osa 1)	Miten voimme katsoa pidemmälle tulevaisuuteen ja keskustella vaihtoehdoista yhdessä?	BIOS tutkimusyksikkö, Metsä Group, Suomen ympäristökeskus, tutkijoita Helsingin yliopistosta, Ympäristöministeriö, Meidän metsämme -liike
4.–5.10.2021	Hyytiälä	Metsäteollisuus, ilmastokriisi ja luonnon monimuotoisuus (osa 2): Ekologinen kestävyys (luontokato ja ilmastonmuutos) ja metsienkäytön rajat	Mitä tämä faktapohja tarkoittaa konkreettisesti metsäalalle Suomessa: Minkä pitää muuttua? Mistä pitää luopua? Minkälaisilla käytännön toimilla tarvittavaan muutoksen päästäisiin? Minkälaisiin muutostoiimiin olemme valmiit sitoutumaan?	BIOS tutkimusyksikkö, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Metsä Group, SYKE, Meidän metsästämme -liike

13.1.2022*	Verkossa	Metsäluonnon köyhtymisen juurisyyt	Mitkä muutokset olisivat riittävän syvälle meneviä metsäluonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi ja suunnan kääntämiseksi? Miten ja minkälaisena näemme tulevaisuuden yhteiskunnan, sen metsäluonnon ja metsäpolitiikan?	Baltic Sea Action Group, Lumimuutos-osuuskunta, LUOMUS, Maa- ja metsätalousministeriö, MTK, Metsähallitus, Sitra, tutkijoita Jyväskylän yliopistosta, Itä-Suomen ja Aalto-yliopistosta, UPM, Ympäristöministeriö, Meidän metsämme -liike
19.5.2022*	Jämsä	Valta ja luonnon monimuotoisuus	Mikä on tilanteemme tarvittavan muutostyön osalta ja mitkä muutokset ovat riittävän syvälle meneviä metsäluonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi ja suunnan kääntämiseksi (ekologisesti, poliittisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti, psykologisesti)?	LUOMUS, Maa- ja metsätalousministeriö, Metsähallitus, MTK, SITRA, tutkijoita Jyväskylän yliopistosta ja Aalto-yliopistosta, UPM, Ympäristöministeriö, Meidän metsämme -liike
22.5.2022*	Muurla, Salo	Meidän metsämme 3 vuotta	Miksi ”mikään ei muutu” tai muutosvauhti on asetettuihin tavoitteisiin nähden liian hidas, vaikka tutkimus- ja empiiristä tietoa on rutkasti tarjolla?	Metsän jatkuvankasvatuksen yhdistys Silva ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Hämeen piiri, Meidän metsämme -liike

*Kirjoittaja on ollut mukana metsädialogissa.